

КЛАСИЧЕСКИТЕ ЛИЧНОСТИ НА КЛАСИЧЕСКАТА ФИЛОЛОГИЯ

Силвия ГЕОРГИЕВА

Югозападен университет „Неофит Рилски“

E-mail: silvial@swu.bg

CLASSICAL FIGURES OF CLASSICAL PHILOLOGY

Silvia GEORGIEVA

South-West University “Neofit Rilski”

E-mail: silvial@swu.bg

ABSTRACT: The article examines the most prominent figures among the founders of the Classical philology in Bulgaria: their personal qualities and their influence on the development of Classics in the Bulgarian academic environment. The modern status of Classics in Bulgaria, the foundation of the only classical high school and its perspectives are also analyzed. The text traces the impact of the classical education on the Bulgarian scientific humanitarian society and raises some questions about the necessity of studying the Latin and Ancient Greek languages and cultures as a part of the obligatory curriculum at the university and high school. The first part of the article examines the usage of the word philology in Antiquity, its etymology and its meaning through the times. The meaning of the word classical is also examined. The beginning of the Classical Philology as a university discipline is traced to its roots back to the 18-th century and its founder Friedrich August Wolf. The author argues that the Classical philology and Classics are an intransient value and they bring to the modern world the inheritance of ancient humanism. For that reason they should be studied as a basic humanitarian discipline in the modern educational institutes.

KEYWORDS: Classical languages, Classical philology, Bulgarian academics, Latin and Ancient Greek.

Класическата филология представя може би в най-чист вид идеята за филологията изобщо. Самата дума *филология* произлиза от старогръцки език в смисъл на *любов към словото* и носи различни, наслагвани във времето значения.¹ Идеята, че този вид отношение и занимание със словото е *класическо*, от своя страна, произлиза от латинското *classis* – *флота, ред във флотата, определено социално разделение, оценка* и *classicus* – *свързан с флотата или принадлежащ към най-високата социална прослойка, първокласен и образцов*.² Свидетелство за употребата на *classicus* в смисъл на образован и ерудиран писател виждаме в произведението на Авъл Гелий „Атически нощи“: *Ite ergo nunc et, quando forte erit otium, quaerite, an "quadrigam" et "harenas" dixerit e cohorte illa dumtaxat antiquiore vel oratorum aliquis vel poetarum, id est classicus adsidiusque aliquis scriptor, non proletarius*.³ – „Следователно вървете сега и когато случайно ви се отдаде свободно време, попитайте дали би казал „quadrigam“ и „harenas“ някой от онази кохорта, макар и по-стара, било на оратори, било на поети – т. е. някой класически и усърден/образцов писател.“⁴ Следователно още латинската етимология предполага елитарност и в някаква степен наличие на образец: както по отношение на самия предмет на научен интерес, така и по отношение на занимаващия се с класическа филология.

Настоящата статия няма за цел да проследи живота и делото на най-видните представители на тази елитарна дисциплина в България. Това вече е направено в различни степени и гледни точки от съвременни специалисти. С въпроса за историята на класическото образование (гимназиално и университетско), неговия контекст и перспективи за развитие в България са се занимавали проф. Б. Богданов, проф. В. Герджикова, доц. Н. Гочев, доц. Д. Гочева, доц. Н. Панова, д-р Д. Драгнев⁵. Нещо повече – създадена е асоциация, активно занимаваща се с проблемите на класическото образование в България – АРУКО (Асоциация за развитие на

¹ Вж. историческия преглед на значението и употребата на тази дума през Античността, Средновековието и Възраждането в статията на Д. Дечев „Развой на класическата филология“: Годишник на Софийския университет. Историко-филологически факултет кн. XVIII, 3. София, 1922, стр. 3–4.

² Вж. „Большой русско-латинский словарь“ <<http://linguaeterna.com/vocabula/show.php?n=8540>>

³ Aulus Gellius, Noctes Atticae, XIX, 8, 15. <https://la.wikisource.org/wiki/Noctes_Atticae/Liber_XIX#VIII>

⁴ Преводът от латински е мой.

⁵ Всички те са преподаватели по класически езици и философия, както и активни членове на АРУКО.

университетското класическо образование)⁶. Този текст има за цел да представи в сбит вид личностите и техните различни влияния и внушения в областта на заниманията с класическа филология от създаването ѝ в България. Друг интригуващ проблем е доколко тази идея за елитарност и висша форма на образование може да битува и да се изразява в България.

Най-общо класическата филология се занимава с изучаването на латински и старогръцки език и всички текстове, написани на тези езици, достигнали до нас. Към този дял от филологията се причислява и заниманието с историята и културата на древните гърци и римляни. В този смисъл класическият филолог надхвърля рамките на чисто езиковедската или чисто литературна насоченост, обединявайки заниманията си с текстове от всички сфери на човешкото познание, достигнали до нас от епохата на Античността и Средновековието. Началото на съвременния вариант на класическата филология е поставено в Германия от Фридрих Август Волф през XVIII век. В хода на развитието си този вид научно занимание получава различни дефиниции относно обхвата и предмета на изследването в зависимост от възгледите на различните научни школи. Идеята, че класическата филология е единствено наука за изучаване на двата езика (получили названието класически езици) и на текстовете, написани на тях в съответния период, представя формалния подход към тази дисциплина. Становището, че тя включва и изследване на античната култура, история, философия, религия, изкуство и военно дело, оформя по-общия ѝ хуманитарен вариант.⁷

Именно запазвайки тази идея за образеца и свързването на класическата филология с висшата форма на хуманитарната ерудиция, *идеалите на това образование – училищно и университетско – са преминали у нас от Западна Европа, където, оформяйки се постепенно от Ренесанаса насам, те са достигнали завършеност през 19-ти век в институциите на университетската специалност Класическа филология и т.н. Класическа гимназия. Класическото образование в България има и друг, по-дълбок източник, който чака нашето проникване в него, за да подкрепи и подсили западноевропейската традиция. Става дума за изучаването на латински и старогръцки език по българските земи в античността, за класическата образованост в Средновековна България и епохата на просвещението* (Богданов, 2006, с. 84).

С откриването на Софийския университет през 1888 г. започва изучаването на старогръцки и латински език във висшето образование. Първите преподаватели по старогръцки са бащата на поета Стоян Михайловски – Никола Михайловски и Марко Балабанов. Специалността и катедрата Класическа филология се основават едва през 1921 г. Началото поставят професорите по гръцка литература Александър Балабанов и по латинска филология Димитър Дечев. Както и професор Гаврил Кацаров, тогавашният декан на Историко-филологическия факултет, те са специализирали в германски университети, откъдето произхожда и запазената и до днес форма на специалността (Богданов, 2006, с. 89).

Н. Гочев добавя и името на Богдан Филев (1883-1945), който става доцент по археология през 1911, както и факта, че Ал. Балабанов е хабилитиран през 1909 и *вероятно оттогава води лекции, публикувани в учебника „Класическа литература“ през 1914* (Гочев, 2017, с. 159).

Както обобщава проф. Богданов, *тази специалност дава на България видни преподаватели по двата езика, езиковеди, историци и археолози. В катедрата дълги години работи проф. Веселин Бешевлиев, основоположникът на гръцката епиграфика у нас; академик Владимир Георгиев, езиковед със световна известност, проф. Борис Геров и проф. Георги Михайлов, председател на световната асоциация по епиграфика, проф. Александър Ничев, чиито преводи на Еврипид и Софокъл поставят съвременния етап от рецепцията на старогръцката литература в България* (Богданов, 2006, с. 89).

Един обстоен анализ от съвременна гледна точка на встъпителната лекция, произнесена при откриването на специалността в Софийския университет от проф. Димитър Дечев⁸, прави проф. Виолета Герджикова, преподавател в катедрата днес: *Темата на инаугуралната лекция, с която проф. Димитър Дечев открива първата учебна година на специалност Класическа филология на 19 октомври 1921 г., е едновременно жест на основополагане и жест на*

⁶ Вж. официалния сайт на Асоциацията <<https://aaduce.wordpress.com>>

⁷ Вж. статията в <https://en.wikipedia.org/wiki/Classical_philology>

⁸ Годишник на Софийския университет. Историко-филологически факултет, кн. XVIII, 3. София, 1922.

прикрепване към западната академична традиция. В изложението си под заглавие „Развой на класическата филология“ той се опира на вече немалкото публикувани немскоезични истории на филологията от края на XIX и началото на XX век. Това е сериозен набор от публикации, който сам по себе си показва активната авторорефлексия на филологията от втората половина на XIX в. нататък... (Герджикова, 2006, с. 600).

Герджикова прави наблюдение, че духът, в който Д. Дечев разглежда класическата филология, съвпада с началото на книгата на Виламовиц-Мьолендорф „Geschichte der Philologie“ от 1921, макар че Дечев вероятно не я е познавал. В началото на своята книга Виламовиц определя предмета на филологията като „гръко-римската култура в нейната същност и всичките ѝ прояви“; задачата на филологията изобщо е „със силата на науката да оживи отново онзи минал живот“; задачата на историята на филологията формулира така: „да покаже как науката, която сега съзнава истинската си природа и функция, се е развила от граматиката на гръците, която, макар и научна, още не е била историческа наука“ (Виламовиц-Мьолендорф 1921: 1). Тези думи синтезират визията за филологията, изградена от немската школа в XIX в., и ако се вгледаме в текста на Д. Дечев, ще видим, че той със сигурност следва точно духа и модела на немската *Altertumswissenschaft*, която познава не само от посочените публикации, но и от първа ръка от следването си в Германия (Герджикова, 2006, с. 600).

Основоположникът на класическата филология в България – проф. Димитър Дечев, е роден на 28 август 1877 г. в будния възрожденски град Свищов, в семейството на учителя Фердинанд Дечев. В спомените си за него Б. Геров разказва: Средното си образование започнал в Пловдивската гимназия и завършил в класическия отдел на Първа софийска мъжка гимназия през 1895 г. През учебната 1895/1896 г. Д. Дечев е учител в Чирпан. През есента на 1896 г. той се явява на конкурс за стипендия на Министерството на просвещението, който издържа успешно, и още същата есен се записва за студент по класическа филология в Лайпцигския университет. Там той следва до есента на 1899 г., когато се премества в университета в Гьотинген, където следва още седем семестъра и завършва висшето си образование през 1903 г. с докторат по класическа филология и философия. Между неговите преподаватели в Лайпциг и Гьотинген са най-видните тогава представители на класическата филология, античната литература и философия. Дечев изработва докторската си дисертация, отпечатана в София през 1904 г.

След завръщането си от Германия още през учебната 1903/1904 г. Д. Дечев е назначен за учител в София, където преподава класическите езици и немски език в различни гимназии до 1914 г. Междувременно през втората половина на 1906 г. той е командирован на работа в Народния музей. През 1914 г. Дечев е назначен за лектор по латински език в Софийския университет, която длъжност заема до 1921 г., когато бил избран за редовен доцент по латинска филология и заедно с професор Александър Балабанов оглавяват новооткритата при Историко-филологическия факултет специалност класическа филология. В края на 1924 г. Дечев е повишен в степен извънреден професор, а от началото на 1922 г. в степен редовен професор и титуляр на катедрата по латинска филология. Бил е декан на Историко-филологическия факултет през учебната 1933/1934 г. За член-кореспондент на Българската академия на науките е бил избран през 1937 г. а за редовен член (академик) през 1943 година. През 1958 година той е бил избран и за член-кореспондент на Австрийския археологически институт. През 1951 г. академик Д. Дечев бе удостоен с Димитровска награда. Почина на 2 септември 1958 година.⁹

Сред по-важните публикации на проф. Д. Дечев са:

- „Трако-келтски езикови успоредици“, 1922;
- „Отговори на папа Николай по допитванията на българите“, 1933;
- „Извори за старата история и география на Тракия и Македония“, 1949;
- „Характеристика на тракийския език“, 1952;
- „Die Thrakischen Sprachreste“, Wien, 1957.

При официалното откриване на специалността „Класическа филология“ в Софийския университет изложението на проф. Дечев започва с проследяване на произхода и етимологията

⁹ Вж. „Спомен на Борис Геров за Димитър Дечев“ на <<http://kkf.proclassics.org>>, както и „Библиография на Д. Дечев“ на <<http://kkf.proclassics.org>>

на думата филология и различните ѝ употреби в историческите епохи. Следващата част от изложението представлява преглед на зараждането и развитието на филологията в Античността. Проф. Дечев старателно очертава водещите тенденции и представителни фигури за тази специалност в Ново време, стигайки до XIX в., *когато класическата филология в немските университети се развива интензивно и тръгва по пътя на строгата научност, разбираана като позитивистично всезнание, универсално обхващане на предмета, избистряне на методите, историзиране на резултатите. Като цяло този модел се налага във втората половина на XIX в. и началото на XX в. в световен мащаб* (Герджикова, 2016, с. 602).

Както отбелязва проф. В. Герджикова, *показателен е категоричният тон, с който се коментират заслугите и слабостите на италианските хуманисти, както и елементите на историзъм в постиженията на „френския“ XVI век, докато не изгрява звездата на британеца Ричард Бентли, който „заема първо място във филологията през XVIII век и несъмнено е бил след Скалигер най-великият филолог“ и който успява да различи „истинското авторство от подложното“ благодарение на „пълното и точно познание на античната литература и възживяването в древността“.* Както може да се очаква, очертаните периоди, едро класифицирани според една вече утвърдена схема като италиански, френски, английско-нидерландски, се оказват предхождащи същинското разцъфтяване на филологията в Германия... (Герджикова, 2016, с. 602).

В заключение Герджикова представя един важен проблем, който и до днес вълнува българските интелектуалци – доколко културната среда в България е възприемчива към традициите на големите европейски школи: *Не е изненадващо, че Димитър Дечев видимо е изцяло под властта и чара на атмосферата, с която е пропита академичната среда на немската школа на XIX в., чийто възпитаник и продукт е той самият, и че изразява визията, самочувствието и модела на водещата европейска школа. По-странно е, че не отчита факта, че поставя едно трудно начало в една съвсем различна културна среда* (Герджикова, 2016, с. 604).

Инаугуралната лекция на проф. Дечев от 1922 г. е задълбочено анализирана и от доц. Н. Гочев, преподавател днес в Катедрата по класическа филология. Една част от книгата си „Александрия II“ Гочев е посветил на *България и българската интелигенция*, най-вече от гледна точка на знаменитите личности, свързани с класическото образование в България (Гочев, 2017, с. 155–229). В края на статията си за публикуваната лекция на проф. Дечев Н. Гочев отправя и някои свои забележки към текста на основоположника – най-вече по отношение на историческия преглед на филологията, направен от Дечев. Например според Гочев, когато се говори за постиженията на филолозите от XV в. нататък, трябва да се каже, че те са направени въз основа на вече съществуващи проучвания и науката за „древностите“ вече е съществувала, а не се е появила за пръв път благодарение на двамата Етиен, двамата Скалигер, Казобон и Бентли. *Хронологията на класическата древност е създадена на основата на библейската и църковна хронология („свещената история“) и дълго време е била включвана в нея* (Гочев, 2017, с. 196).

Друга забележка Гочев отправя относно цялостния подход на историческия преглед в статията на Д. Дечев. Той смята, че *не може да се направи претендираща за научност история на „европейската култура“, ако се мисли, че тази култура по същество се състои от гръко-римска цивилизация и нейното „възраждане“ от XV век* (Гочев, 2017, с. 196).

Съоснователят на *класическата филология* в България и първият ръководител на катедрата представлява същевременно алтернативата на личността на проф. Д. Дечев във филологията и академичното излъчване въобще: колоритният, скандален и харизматичен Александър Балабанов. Той е известен с много други паралелни културни и светски прояви и репрезентира по-обхватния, по-хуманистичен поглед към цялостното поведение на един класически интелектуалец и бохем. Все пак и той, както и съоснователят Д. Дечев, са възпитаници на немски университети.

Най-добре можем да си представим атмосферата на първоначалното преподаване на дисциплините на класическата филология в спомените на първите студенти от специалността. В най-общи линии тонът и атмосферата на това преподаване се беше запазил и в момента на моето пребиваване като студентка там (1985-1990).

В едно свое интервю, взето от Зоя Христова през 2007 г., проф. Василка Тъпкова-Заимова разказва за преподавателите в специалност „Класическа филология“ в периода 1943 и 1947¹⁰: *Да, отивам в Класическа филология, където учех при тогавашните светила. Те бяха много известни. Почнете с Балабанов, той беше звезда. Най-известният, защото беше специален човек. Той беше преподавател, който никога не взимаше учебник. Говореше свободно, отворено. Понеже беше и писател, имаше си начин на преподаване. А и ние бяхме малцина, ние не бяхме голям курс. Специално в нашия курс за Балабанов ние си бяхме устроили комбинации, за да се забавляваме, да спорим с него, той много обичаше да спори. Така той изразяваше своите възгледи, които понякога далеч не съвпадаха с възгледите на някои западни учени. - Искате да кажете, че той е преподавал концептуално и не е използвал предварително подготвени лекции? - Не, не, не... нито пък да вземе някакъв си учебник или нещо такова. Накрая вече, като ще свършваме курса – нали сме вече в четвъртата година накрая, – аз си викам „Боже, сега нали трябва да взема по отделно всички съчинения по гръцка литература, ами ние както сме учили досега...? аз си викам „Аз ще взема да не ходя на лекции – малко да позубря по учебника“. Добре, но като си отворих тетрадките, виждам, че той, макар и накратко, е говорил толкова хубави, умни неща, че аз съвсем нямах нужда да взема някакви странични учебници (не говоря, разбира се, за неговата „История на класическата филология“), това, което сме получили през всичките тия години на общуване. Балабанов имаше и една друга черта. Той беше гуляйджия. - Божем? - Не, гуляйджия си беше, не божем: той ни подканяше през две седмици, много пъти пеша на „Чепишев“. Като се разказва това, изглежда несериозно отстрани, но всичко беше свързано с обмен на впечатления за тая антична култура и с нейното усвояване от тая младеж, която я въприемаше творчески. Това е изцяло в духа на античните традиции, само като споменем Платония „Пир“. (Отношението към т.н. сьмпосион беше много акцентирано и все още е в класическата филология.)*

Това беше Балабанов, а другият беше Димитър Дечев. Той беше коренно противоположен на Балабанов. Той мълчеше, не беше контактен със студентите: „Добър ден, добър ден“, влезе, извади едни хубаво подлепени листа, от които гледаше и почваше така: „Квинт Хораций Флак“, обърне се и красиво го напише на дъската, после започне да чете за Хораций. Идваха малко студенти, той не беше забавен. Нямаше тоя ефект в общуванията, макар и да се държеше много възпитано. Едва когато се запознах с неговите изследвания, видях какво светило е той. Той беше кабинетен учен, но спокоен и достъпен. Имаше свършено друг подход.

Владимир Георгиев беше за мен трети вид преподавател. Той ни преподаваше „Историческа граматика на латински език“. Владимир Георгиев влизаше в аудиторията точно навреме, заставаше при катедрата до дъската и ни занимаваше с историческата граматика, както се предава системно, точно и свършваше точноопределения час. Беше много възпитан, много учтиво се отнасяше към аудиторията, но той не беше човек, с когото да ходиш да се веселиш, както Балабанов, нито пък беше сух като Дечев, а да кажем нещо средно.

Те всичките знаеха немски, френски, английски, но говоря кой каква наклонност имаше. Правеше ми впечатление, че като отида да чуя някоя друга лекция в другите специалности, се връщам с впечатленията, че в Катедрата по класическа филология хората бяха на много голямо интелектуално ниво. И това, което печатаха, беше винаги много изпитано (Христова-Димитрова, 2012).

Нов възход и нова рецепция на отношението към класическата филология започва с откриването на класическата гимназия в нейния нов вариант от 1977 г. Затова не може да не засегнем и този въпрос, предизвиквал и предизвикващ противоречиви реакции и оживени дискусии в културното пространство и днес. За да постигнем баланса в темпорално отношение, след представянето на спомените на проф. Василка Тъпкова-Заимова, тук ще се спра на мнението на един представител на най-младото поколение – *Димитър Драгнев* и неговия доклад¹¹, изнесен

¹⁰Житейският път и творчеството на Василка Тъпкова-Заимова са описани също в книгата на Н. Гочев „Александрия II“ (стр. 155–169).

¹¹Пълният текст на доклада е публикуван на страницата на АРУКО <<https://aaduce.files.wordpress.com/2013/12>>

на кръглата маса „Образованието в България: исторически традиции и перспективи“, проведена на 10. 06. 2013 г.

В него той обръща внимание на средното класическо образование като основна културна ценност на европейската образованост въобще: *Това е гимназиално образование, в чийто curriculum основно място заемат класическите езици на европейската цивилизация – латински и старогръцки език, като към тях в системата на българското образование още от възникването ѝ през 1879 г. се прибавя старобългарският език (в качеството си на трети класически език на Средновековна Европа). Към тях се добавят редица други дисциплини, които сме свикнали да наричаме хуманитарни – история, литература, философия. Класическото образование е основният образователен модел, по който са се обучавали всички европейци още от средата на XII в., когато се датират неговите корени, до днешно време, а своя окончателен светски вид то придобива през средата на XIX в. в Германия* (Драгнев, 2013, с. 1).

Драгнев твърди, че в момента България е единствената страна в Европа, която има само една-единствена класическа гимназия – НГДЕК „Константин Кирил Философ“, в която се изучават с достатъчен хорариум основните дисциплини в класическото образование. В гимназията латински език се изучава пет, а старогръцки – четири години, по четири часа седмично. В последните години са правени опити за изучаване на класическите езици и в други училища в България, но там езиците се редуват – учи се ту латински, ту старогръцки, с много малък хорариум. По мнението на Драгнев, *това в никакъв случай не е достатъчно, за да осъществи основната мисия на класическото образование – а именно да предаде на учениците основните ценности и въобще основите на европейската цивилизация, към която ние, българите, поне от края на IX в. – с делото на Кирил и Методий, с приемането на учениците им, се стремим, а освен това сме и институционално свързани с Европа в момента под формата на членство в Европейския съюз. Така че отново е добре да се подчертае*, казва Д. Драгнев, *че България е единствената страна в Европа, в която има само една класическа гимназия – в Македония например има доста повече такива училища, доста повече ученици, които изучават латински и старогръцки език – както в училищата, така и в университета* (Драгнев, 2013, с. 1).

По-нататък Д. Драгнев допълва, че целта на класическото образование е и ученикът да получи такава добра общообразователна подготовка, която да му позволи постъпването в който и да е факултет на който и да е университет. *Неслучайно преди 1944 г. в България за специалностите „Право“ и „Медицина“ – т.е. специалности, които и днес са сред най-търсените – не са били приемани други ученици освен завършилите класическа гимназия. НГДЕК е успешен наследник на този модел – например випуск 2010 г. на гимназията има 100 % реализация в български и чуждестранни университети* (Драгнев, 2013, с. 2).

Драгнев е на мнение, че сегашното състояние на класическото образование в България противоречи на българската традиция: *Началото на тази традиция е положено още през 1879 г. със създаването на Софийската класическа гимназия – днешното 1-во СОУ. По-нататък с приемането на първия образователен закон (1892 г.) се установяват два вида гимназии – класически и реални. С приемането на нов закон от 1906 г. се установяват и полукласическите гимназии. Такава е структурата на образователната система на средното училище до 1945 г., когато с драстичните реформи на новите управници класическите и полукласическите гимназии са премахнати като нещо „анахронично“ и „буржоазно“* (Драгнев, 2013, с. 2).

В хронологичния преглед на Д. Драгнев повратен момент в отношението към класическите езици в средното образование се явява основаването на НГДЕК: *Положението се запазва до 1977 г., когато е открита НГДЕК. Гимназията първоначално е управлявана от Комитета по култура, а след 1990 г. – от неговия наследник Министерство на културата и в първите години след промените нелогично се класифицира като „училище по изкуствата“, а към настоящия момент – като „училище по културата“. В момента формално в документацията на институциите не съществува понятието класическа гимназия като вид училище. Това противоречи на европейските тенденции – в Германия броят на изучаващите латински език за последните 10 години се е увеличил с 30 процента, в Италия дори и в малките градове съществуват класически гимназии* (Драгнев, 2013, с. 2).

В заключението на доклада си младият учен категорично заявява: *Стабилните традиции и успехи на класическото образование в България показват, че то има отлични перспективи у*

нас. На първо място те включват неговото институционализиране (законодателно), след това – търсене на идеи за атрактивната му популяризация и активни контакти със средни училища и университети в Европа (Драгнев, 2013, с. 2).

В момента самият Димитър Драгнев активно се занимава с това: ежегодно се организира лятна школа по класически езици, която събира млади хора от цял свят и мъртвите езици се изучават като живи, говори се и се твори на тях. Програмата в специалността „Класическа филология“ е много атрактивна и привлича студенти от различни специалности, като се акцентира върху хуманитарната, а не чисто формалната страна на тази иначе трудна и с право наричана елитарна специалност – за да е възможно битуването ѝ не само в България, но и в целия съвременен, динамичен и технологичен свят.

Това е проследимо и в настоящата визитка на специалността на сайта на Софийския университет:

Какво свързва толкова много страни на хуманитарното знание и на нашия живот днес?

Може ли Античността да ни помогне да разбираме по-добре своя собствен свят?

Ела при нас, за да научиш кой е Херакъл и кой – Херкулес.

Ще обиколиш римските пътища и ще откриеш, че те са стигали до територията на България.

Тогава ще разбереш защо София е Сердика, а Пловдив – Филипопол.

Ще разбереш, че първото изречение в „Астерикс и Обеликс“ всъщност е първото изречение от книга на самия Юлий Цезар.

Ще откриеш истината и фикцията в екранизацията „300“, „Троя“ и „Рим“.

Ще разбереш какво точно се случва в интернет изгрите „Age of Mythology“ и „Total War“.

Ще започнеш да гледаш на света като нещо добре познато и старо и ще обогатиш многократно знанията си за философията, културата и историята на обществото ни.¹²

БИБЛИОГРАФИЯ:

- АРУКО** АРУКО – Асоциация за развитие на университетското класическо образование. (15.11.2018) Достъпно на: <<https://aaduce.wordpress.com>> (ARUKO – Asotsiatsia za razvitie na universitetskoto klasicheskoto obrazovanie. (15.11.2018) Available at: <<https://aaduce.wordpress.com>>)
- Богданов, Б. (2006)** Университетът – особен свят на свобода. Статии, студии и слова. София: Нов български университет, 2006. (Bogdanov, B. Universitetat – osoben svyat na svoboda. Statii, studii i slova. Sofia: Nov balgarski universitet, 2006.
- Герджикова, В. (2016)** Филологията като наука и като хуманитарна култура: визии и модели на основателите на класическата филология у нас. – В: Веселинов, Д. (съст.). Филологията – класическа и нова. Юбилейна научна конференция на ФКНФ. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2016, с. 600–607. (Gerdzhikova, V. Philology as a Science and as Humanities Culture: Visions and Models of the Founders of the Classical Philology in Bulgaria. – V: Veselinov, D. (sast.) Filologiyata – klasicheskа i nova. Yubileynа nauchna konferentsia na FKNF. Sofia: UI “Sv. Kliment Ohridski”, 2016, s. 600-607.)
- Гочев, Н. (2017)** Александрия II. София: УИ „Свети Климент Охридски“, 2017. (Gochev, N. Aleksandria II. Sofia: Sofia: UI “Sv. Kliment Ohridski”, 2017.)
- Дечев, Д. (1922)** Развой на класическата филология. – В: Годишник на Софийския университет. Историко-филологически факултет, кн. XVIII, 3. София. (Dechev, D. Development of the Classical Philology. – V: Godishnik na Sofiyskia universitet. Istoriko-filologicheski fakultet, kn. XVIII, 3.)
- Драгнев, Д. (2013)** Класическото образование в България – традиции и перспективи. (15.11.2018) Достъпно на: <<https://aaduce.files.wordpress.com/2013/>> (Dragnev, D. The Classical Education in Bulgaria – Traditions and Perspectives. (15.11.2018.) Available at: <<https://aaduce.files.wordpress.com/2013/>>)
- Христова-Димитрова, З. (2012)** Класическото образование преди, по време и след епохата на социализма. Интервю с проф. Василка Тъпкова Заимова. (15.11.2018.) Достъпно на:

¹² Класическа филология. Официален сайт на специалността в Софийския университет <<http://kkf.proclassics.org/>>

- <<https://aaduce.files.wordpress.com/2012/12/>> (*Hristova-Dimitrova, Z.* The Classical Education before, during and after the Age of Socialism. An interview with prof. Vasilka Tapkova Zaimova. (15.11.2018.) Available at: <<https://aaduce.files.wordpress.com/2012/12/>>
- Класическа филология** Класическа филология. Официален сайт на специалността в Софийския университет. (15.11.2018.) Достъпно на: <<http://kkf.proclassics.org/>>. (Klasicheska filologia. Ofitsialen sayt na spetsialnostta v Sofiyskia universitet. (15.11.2018.) Available at: <<http://kkf.proclassics.org/>>)
- Aulus Gellius (2018)** Noctes Atticae, XIX, 8, 15. (15.11.2018.) Available at: <https://la.wikisource.org/wiki/Noctes_Atticae/Liber_XIX#VII>
- Classical Philology** Classical Philology. (15.11.2018.) Available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/Classical_philology>